

موقعیت جغرافیایی و زمین ریخت شناسی

محدوده جغرافیایی منطقه طرح در شکل ۱-۲ نمایش داده شده است. عمده ترین مناطق تحت پوشش طرح از جنوب به شمال، شامل رشته کوهستانی کم ازتفاع منظریه، بلندی های علی آباد- نعلبندان، کوهستان دوازده امام، حوزه رسوبی قم - سراج و دو پلایای معروف دریای نمک و حوض سلطان قم در آن واقع شده است. بلندترین منطقه در ناحیه طرح در کوه نعلبندان با ۱۹۴۰ متر ارتفاع و پست ترین محل در دریای نمک جای دارد که کمتر از ۷۸۰ متر می باشد. این محدوده از طریق بزرگراه تهران - قم و راه قدیم تهران - قم و راههای فرعی انشعابی قابل دسترس است (شکل ۱-۲). آب و هوای آن گرم و خشک و بلندی های آن در روزهای معدودی از سال برفگیر است.

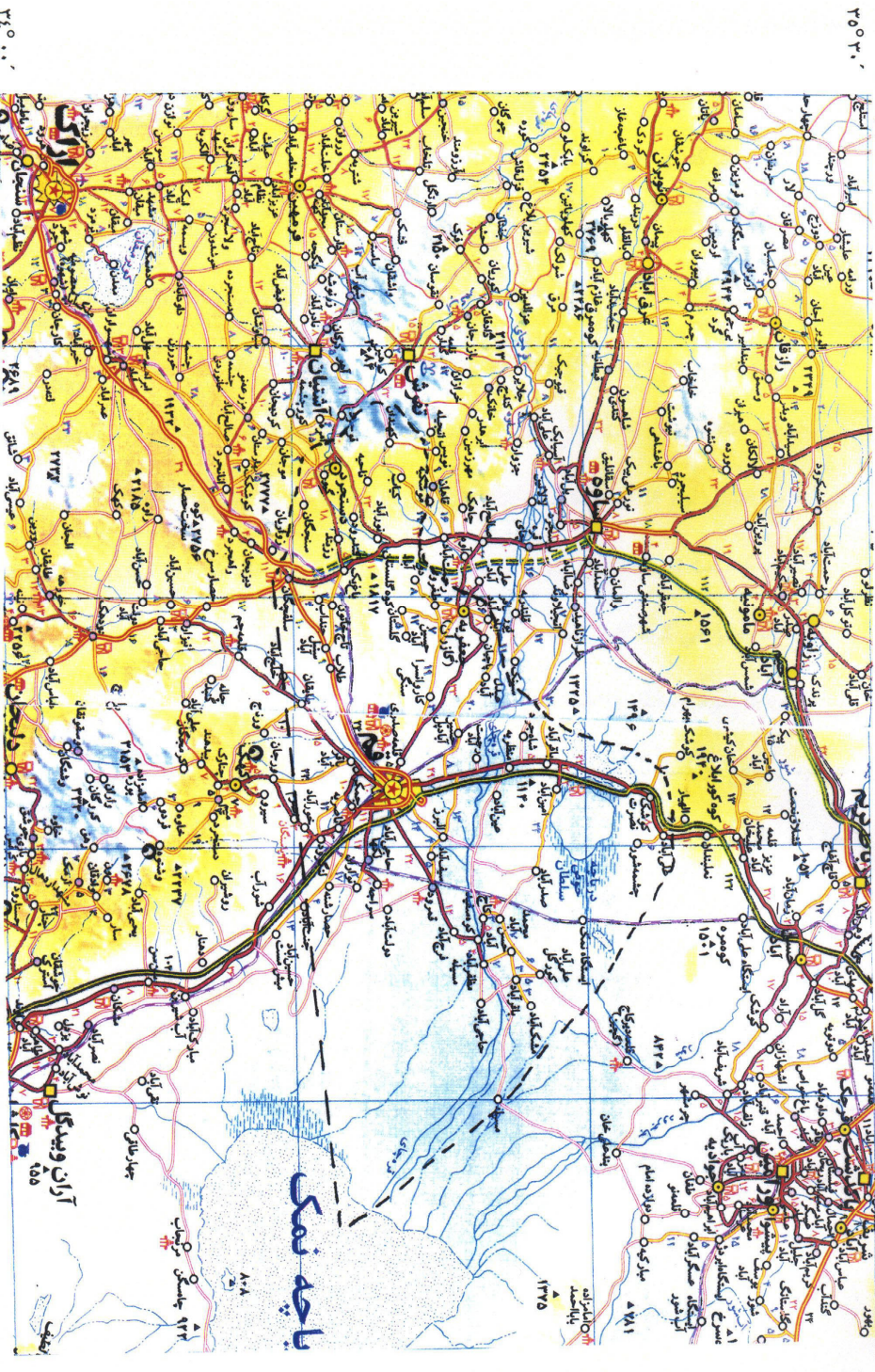
از جنبه ژئومورفولوژی این منطقه نمونه بارز حوضه بین کوهستانی با ساختارهای نیمه گرابن است که در فراگرد پسین چرخه زمین ساختی آلپی شکل گرفته است. از جنبه تکوینی حوزه قم - سراج تکوین ساختاری کهن تری دارد و در حقیقت باقیمانده حوضه دریایی - کولابی نئوژن است که در بستری از سازند قرمز بالایی و سازند قم واقع شده است. گرچه در کناره های این پهنه، بدلیل پویایی گسل های جوان فراز و نشست های خاصی ساخته شده است.

چهره یا منظر این محدوده (Landscape) از گونه حوضه و کوهستان (Baise and Range) است که رویکردی از زمین ساخت گسلی و ایجاد سیستم های نیمه گرابن می باشد. در پایه دامنه ها پویایی دیاپریسم نمک علاوه بر تأثیر گذاری روی سرشت خاک و پوشش گیاهی، گاه ساختار گنبدی (کوه نمک) را بوجود آورده که متفاوت از سازندهای دیگر است.

بطور کلی به تبعیت از سه رخساره متفاوت (۱) ولکانو - پلوتونی و آذرآواری (۲) سری های کلاستیک و رسوبی چین خورده (۳) حوضه های پلایایی، سه گونه متفاوت از نظر زمین ریخت می توان در آن تشخیص داد. مناطق مرتفع تحت کنترل سری های پالئوژن (رخساره نوع یک)، دامنه ها، دشت و کوهستان های کم ارتفاع (رخساره نوع دو) و حوضه های پلایایی در کنترل رخساره نوع سه می باشد. از نظر تکوینی منطقه سراج قم از سمت غرب به سوی شرق در حال خیزش و فرسایش است حال آنکه از سوی شرق به دریای نمک متصل می گردد که از نمونه های بارز حوضه های کنترل شده با گسل است. همین وضعیت در حوضه دریاچه حوض سلطان ملاحظه می شود که کنترل ساختاری دارد اما به عنوان یک چاله کششی در اثر

عملکرد و تقاطع دو گسل ناحیه ای شکل گرفته است، گرچه امروزه در حال کوچک شدن و کاستن از گستره آن می باشد.

مورفولوژی دشت پای کوهستان و مخروط افکنه های آبرفتی در کنترل دره های باز شده به گسل و عمود بر روند گسل های اصلی از یک سو و مخروط افکنه های رودخانه های قره سو (قم رود) از سوی دیگر و رودخانه های شور کرج از طرف دیگر می باشد. ژئومورفولوژی پلایایی برای بخش بزرگی از این منطقه مصداق دارد و از جمله پلایاهایی به شمار می روند که در بردارنده عوارض و ساختارهای بنیانی آنها می باشند.

شکل شماره ۱- از جایگاه و موقعیت جغرافیایی منطقه طرح